

גיליון מספר 31 – ינואר-פברואר 2015

טיפים שימושיים לכתיבה - משולחנו של צוות העברית באכסניית הלשון במכללה¹

התאהבתי בה..... בלשון העברית!

והפעם: הון ולשון

<p>[בימינו] שם כולל למטבעות או לשטרות המדינה העוברים לסוחר; ² הַפְסֵף יַעֲנֶה אֶת-הַפֶּל (קהלת י"ט) - אין לך דבר שלא תוכל להשיגו בכסף. [בימי קדם] כינוי ליחידת-כסף בעלת ערך מסוים; וַיִּמְכְּרוּ אֶת-יוֹסֵף לַיִּשְׁמַעֲאֵלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף (בראשית ל"ז כ"ח). כסף טוב, שיש לו מהלכים טובים; אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁקֶל כֶּסֶף עִבְרִי לַסֹּחֵר (בראשית כ"ג ט"ז).</p>	<p>כסף כסף עובר לסוחר</p>
<p>הון, כסף, רכוש; יהי ממון חברך חביב עליך כשלך (אבות ב י"ב).</p>	<p>ממון</p>
<p>בצע - הון רווח, ובייחוד הון שבא שלא ביושר; אֲנָשִׁי אָמַת שְׂנֵאִי בָצַע (שמות י"ח כ"א). בצע כסף - רווח תגמול; בָּצַע כֶּסֶף לֹא לְקַחוּ (שופטים ה י"ט). בימים עברו נהגו להחליף סחורה אחת באחרת, פעולה זו היא סחר חליפין; כפתרון לבעיית האומדן וחוסר הגיוון בסחורות - באו לעזר המתכות, אותן התיכו ובצעו מהן חתיכות. לכל אחת מהן קראו בצע [בריבוי בצעים]. יש הגורסים כי ממילה זו נולדו הביטויים בצע כסף, רודף בצע.</p>	<p>בצע כסף רודף בצע</p>
<p>משמש רק בצורת הריבוי - תשלום שוחד, בצע; כָּלוּ אֶהָב שְׁחַד וְרֹדֵף שְׁלֹמֹנִים (ישעיה א כ"ג)</p>	<p>שלמונים</p>
<p>רכוש, נכסים; הוֹן-וְעֶשֶׂר בְּבֵיתוֹ (תהילים קי"ב ג). אֶת-כָּל-הוֹן בֵּיתוֹ יִתֵּן (משלי ו ל"א).</p>	<p>הון</p>
<p>הון רב ביותר; עֶשֶׂר-וְכַבֹּד אֶתִּי הוֹן עֲתֵק וְצִדְקָה (משלי ח י"ח).</p>	<p>הון עתק</p>

¹ ד"ר עדית שר מרכזת, שיר בן-דוד
² ההוראות ממילון אבן-שושן

<p>עוז, רום, התנשאות; אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם, פְּתוּעַפּוֹת רָאֵם לוֹ (במדבר כ"ג כ"ב).</p> <p>מי שהיה לו כסף רב היה צריך קרניים גדולות שיוכל לאחסן בהן את כל כספו. לכן השתמש בקרניים של ראם שנקראות 'תועפות'. מכאן, גורסים, הביטוי - הון תועפות.</p> <p>כסף (הון) תועפות – [במליצה] הון רב, עושר כביר; וְהָיָה שְׂדֵי בְּצֻרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעֲפוֹת לְךָ (איוב כ"ב כ"ה).</p> <p>הון תועפות [על פי 'כֶּסֶף תּוֹעֲפוֹת' איוב כ"ב כ"ה] הון עצום אוצרות כסף הסוחר הרוויח בעסקה הון תועפות.</p>	<p>תועפות</p> <p>הון תועפות</p>
<p>על מנת לשמור על חתיכות-בצעים אלה נתנו אותן בתוך קרן של בעל חיים. יש הגורסים שפעולה זו הולידה את הביטויים קרן חיסכון, קרן פנסיה, קרן להשכלה גבוהה ועוד.</p> <p>הניח מעותיו על קרן הצבי - השקיע כספו או רכושו בעסק שאינו בטוח והפסדו קרוב. זהו דיבור משלי על-שום הצבי שהוא קל-מרוץ וקשה להשיגו, הכותב דבר-מה לתעודה על קרניו מאבד את הכתב; חנן אומר: איבד את מעותיו... יפה אמר חנן: הניח מעותיו על קרן הצבי (כתובות י"ג ב).</p> <p>מה שאין כן 'הכותב על קרן השור' שכתבו קיים.</p>	<p>קרן חיסכון</p> <p>קרן פנסיה</p> <p>קרן הצבי</p>

הבנק - מוסד להלוואות,

אֲשֶׁר יִלְוֶה לְךָ מְעוֹת -

אם יִשְׁכַּנֶּע לְלֹא פְּקוּדָה,

כִּי לְמְעוֹת... אֵינְךָ זָקוּק.

[חנניה ריכמן]